

DA ZOUARDET CÔZ
NAPOLEON,

*Pere a zanto o c'halonou o tridal gant eur joa dener,
 o c'houzout e zear da guerc'hat Relegou an Harros da
 enezen Santez-Helena, tri mil lëo a Franç, e pelec'h e
 zeo bet chommet captif epad c'hoec'h vloas, gent mervel,
 hac a zeu anfin da veza digasset da entëri da Baris,
 e pelec'h e vezo savet dezàn eur bez caër meurbet.*

Var ton : Canomp adare, va brots, victoriou Napoleon.

DIREDIT, Bretonet vaillant; diredit gant hast amâ,
 Dazelaou comzeus eur c'hélou ho peurgargo eus a joa:
 E zear da guerc'hat relegou ar güir squer eus ar vaillanç
 Evit donet d'o entëri en Paris, capital Franç.

Louis-Philip, hon Roue mad, leun demeus a vadelez,
 Soignus bras da gresqi bepret ar gloar er Rouantelez,
 A ordren d'ar Prinç a Joinvil, e vab, Prinç leun a galon,
 Monet da Santez-Helena da guerc'hat Napoleon.

Qerqent vel mazeus goulennet diouzar Sozon en renta,
O devez consantet diouc'h-tu gant eur joa eus ar vrassa.
Qementse zo eur merq certen demeus ar güir union
A rën, a drugare Doue, entre an diou nation.

Ar Gouarnamant en devez en e furnes decidet
Ma vezo ebars en Ilis Hotel an Invalidet
Entêret corf Napoleon, etouez e harroset còs,
A vev c'hoas eno, o tepord monet d'an ên da repos.

En Hotel an Invalidet eus eur joa eston meurbet,
O sônjal o d'o an enor da zont souden da velet
Deposi corf an Harros bras etouezo, brezellerien,
Od'oa goechal d'o Impalaer grêt eus o c'hourach preuven.

An duc còs Conegliano a zantas eur joa qer vras,
M'en em sônje bars er moment yaouanqêt a drêgont vloas.
Oh! emezo oll, brêmâ eo certen contant hor c'halon,
Pa deu da repos en hor c'hreiz hon harros Napoleon.

Tri den demeus a renq huel gant ar Prinç a ya brêmâ
D'ambarqi var eur fregaden evit Santez-Helena :
Ar general Bertrand, Las-Cas, deputet a Finister,
Neuze ar general Petit, mignon còs d'an Impaler.

Na eljet qet ober güel choas : Bertrand evel güir vignon,
A heuillas a volentez vad en exil Napoleon ;
Tad Las-Cas en d'oe an enor da veza eno ive,
Petit a recevas adieu Napoleon d'e arme.

Mes mont a rayo ouspen ze gante var ar fregaden,
Mignonet còs Napoleon, diana eun tri c'hant den.
Rouanes Franç, leun a respet evit ar Religion,
A gass eur béleg da zivoal relegou Napoleon.

Rentet e Santez-Helena, e voe grêt er vatimant,
Gant eur soign demeus ar vrassa, ractal eur chapel ardant,
E pehini voe deposet relegou Napoleon,
Test da bere voa daoulinet ministr ar Religion.

An Impalaer Napoleon en devoa eur c'hoant esqis
Ma elje e gorf paour eun deiz repos er guær a Paris.
Cetu-ta, goude nontec vloas m'en deus e ene rentet,
E teuer da accomplissa ar pezh en d'oa goulennet.

Hac en zo bet biscoas er bed eun harros qer burzudus,
Adalec e stereden vad betec e fin maleürus?
Hanvomp amâ, en e enor, an oll poentchou principal
Demeus e vuez burzudus hac en oll dreist-ordinal.

Ganet er bemzec a vis eost, mil seiz-cant nao tri-uguent,
Ne voa c'hoas nemet eur buguel ma voer servich qerqent.
Er bloa trizec ha tri-uguent voa dija chef escadron;
Ha da bêvar bloas varnuguent ec'h assieje Toulon.

Ar bloavez goude voe hanvet commandant artilleri,
D'an oad a bemp bloas varnuguent, eus an arme'n Itali;
Tri bloas goude general chef demeus ar memes arme,
Hac en trivac'h ha tri-uguent an Egypt a gonqere.

Hanvetqentaconsula Franç d'an oadeusa drêgont vloas,
Ar bloa goude e Marengo e c'honit eur vataill vras.
Austerlitz, Iena, Friedland, Eylau, zo testou certain
Demeus a c'halloud burzudus Impalaer ar Francisien.

E Waterloo, e mil eiz cant pemzec, an drivac'h even,
Endoac'hoec'h vloas ha daou-uguent pa vlancâse stereden,
Forcet, dre ar circonstançou, en em rentas d'ar Zozon
E guis adversour generus, franc ha leal ha güirion.

Mes ractal gante voe casset tri villêo demeus ar Franç,
D'un enezen horrubl meurbet, elec'h m'oc hep esperanç;
Enezen Santez-Helena, e pini voe prisonnier
Epad c'hoec'h vloas, qen a deuas Doue d'achui e vizer.

Nontec vloas zo ta eo maro en enezen horrubl-ze,
Pell deus ar Franç, abandonet en un draonion drist ene;
Mes, hep dale vo demp rentet, en dezir vras pepini,
Hac e chommo da virviquen en hor c'hreiz da reposi.

En pad rën e gaptivite, en devoe evit jolier
An infam Soz Sir Hudson-Low, execrabl d'ar bed antier :
An den vil-ze a dourmante Napoleon bep iustant,
Dre bep seurt act a dirantis, dre m'oa eno oll buissant.

Anfin, qement en deveus grêt oc'h argars Napoleon,
M'en deveus ellet dont abenn da gontanti e galon :
An Impalaer brêvet oll dre an nerz eus e boanniou,
Zo qer fêzet na ell muistourmouz qement a dourmanchou.

Ebars en andret horrubl-se en deus rentet e ene,
Goude qement a drubuillou, entre daouarn e Zoue.
Er bemp mis mae, bloa mil eiz cant unan varnuguent eno
E receo e sacramantchou, hep nep aon eus ar maro.

Endro deàn, leun a zaelou, voa Bertrand ha Montholon,
Daou general, o d'oa heuillet en exil Napoleon ;
An autrou abat Vignali, var an douar daoulinet,
A bede Doue a galon vit an Harros decedet.

Qerqent e zeus bet e vouisqet eus e habit coronal,
Eus e gordon a legion, hac e gleze general,
Pini a zougue e Wagram, e Drest, Moscou, Montmirail,
En Austerlitz ha lec'hiou all, vel trec'hour en peb bataill.

Eur grucifi a voe poset neuze var greiz e beultrin,
Vit ma vije tost d'e galon imach e Grouer divin.
Oll ganonniou an enezen na heanent da denna
Evitannonci voa maro brassa harros ar bed-mâ.

Tri arched a voe grêt neuze da receo e relegou :
Unan plom, unan houarn-güenn, hac un all en accajou.
En hini plom e voe laqet gant e oll accoutramant,
Mac e galon voe dastumet ebars en eur voest arc'hant.

An oll Sozon ha Francisien voa ebars an enezen
A heuille corf Napoleon, coulz hac an estranjourien.
An eiz a vae voe entêret en eun draonien a garrie
Da visita, en e yec'het, yel plaç a dranqilite.

Repos en peoc'h, ô Harros bras ! en ascre eus a Zoue,
Obtenet ec'h eus da vennat demeus abers hon Roue.
Goulen a rejout reposit var riblou rivier Paris,
En creiz pobl Franç, evit receo oll sicouriou an Ilis.

En amzer horrupl hac impi eus ar revolution,
E voa serret an ilisou, ne voa nep Religion :
Napoleon a êruas, a c'halvas ar véleyen,
Hac a laqas da rên en Franç güir lezen ar gristenien.

Ne alfemp bigen niveri an nombr eus e victoriou ;
An Europ oll a voe test mat voe méstr var an oll vroyou.
Laqat eure brô gaer ar Franç ar c'henta var lein ar gloar,
Dre e vaillantis burzudus, e furnes hac e bouvoar.

Qementse a dle hon douguen da gaout dioutàn memor ;
En voa brassa harros ar bed, commandi ré d'ar victor.
Enor ha gloar ra vo rentet en peb brô d'e relegou,
Ha ra vevo da virviquen e vemor en oll vroyou.

C'houi pereoc'h eus bet goechal arbneur hac an enor
Da veza gant Napoleon cunduet oll d'ar victor,
Requetit oll digant Doue, demeus a fonç ho calon,
Da receo en e varados an trec'hour Napoleon.

Ne hanvimp nemet eur Breiziad etouez qenlies hini
O deus grêt preuven a gourach dirac faç an enemi :
La Tour-d'Auvergn, a Guærahès, da bini vo prest savet
Eur statu gaer er c'hamp-bataill er guær ma zeo bet ganet.

Soudardet Breis ! mar bez un deret dic'hounina ho cleze,
Bet memor en Napoleon, ho sello demeus an êe.
Ar zônch-se hepquen ho talc'ho bepret en hent an enor :
Bet dignatao diouz ho tud côs pa guerzent oll d'ar victor.

FIN.

ENTERRAMANT AN IMPALAER NAPOLEON,

AR 15 EUS A VIS QERZU 1840.

Var ton : Sonjit, den abuset, sonjit en eternite !

PETRA a glèvàn-me?... Perac an tennou canou?...
Hac èru eo en Franç Relegou Napoleon !...
— Ia, an eiz a vis Dù, en Cherbourg èruet,
Hac en eul lestr a vapeur prest int bet transbordet.

Adalec qær Cherbourg, hac a bep tu eus ar Sèn
Eo bordet ar riblou a zoudardet ancien ;
Eur bobl niverus meurbet gant hast a ziredas
Vit saludi'r Relegou a Napoleon bras.

Ar bemzec a Guerzu, Paris oll a voa er za,
Vit ellout contempli an arvest eus ar brassa.
Ar bobl a zired en foul, gant glac'har, da velet
Relegou Napoleon, brassa harros voe bet.

Qerqent ha goulou-deiz e clèvet dre ar ruyou
Oc'h ober ar rappel, tambourinou, trompillou ;
Un heur goude n'em gavas ar gard national,
Trouplou var droad ha var varc'h a èruas ractal.

Da zeg heur e zoat oll rassamblat var ar blacen,
Hac e tiambarcjet an Impalaer souden :
Placet voe qerqent gant pomp eno neuze ractal
Gant calz a solemnite er char imperial.

An autrou Arc'hescop, coulz hac an oll véleyen,
Gant devotion vras o devus grèt ar beden ;
Qerqent corf an Impalaer gant respect zo dauguet
Gant ar zoudardet vaillant hac ar vartolodet.

An autoriteou , eur c'haon bras en o c'halon ,
A heuille gant respect Relegou Napoleon ,
An Deputet , ar Pared , an oll Generalet ,
Ar Prefetet , ar Mèriou , o c'halon glac'haret.

Oll rejimantchou Franç o devoa bet deputet
Certen nombr eus o zad , vit m'o dije asistet :

An Aumonier a voa ét da Santez-Helena
A voa en penn ar c'hortech en eur stat an trista.

An autrou'r Prinç Joinvil voa gant e etat-major ,
Ar Marechalet Franç voa er plaçou a enor.

Ar char voa oll alaouret , ha goal gaer decoret
A zrapoyou gonezet var an enemiet.

C'hoezec marc'h du a voa demeus ar char amaret ;
Eus a dapissou aour e voant caparaçonet :

Anfin , biscoas ne veljot en nep brò gant eston
Qer caer vel Enterramant hor bras Napoleon.

An égl imperial , an drapoyou tricolor ,
A zisquele d'an oll e commandjont d'ar victor.

Anfin , da un heur anter e zeo bet éruet
Ar c'horf dirac an Hotel eus an Invalidet.

An Arc'hescop en deus bet commancet an ofiç ,
Hac ar c'horf zo diouc'h-tu antreet bars en ilis.

En violet voa güisquet eno ar véleyen ,
Evel en Rom da ofiç demeus ar verzerrien.

Ellout rêr assuri penos james nep christen
Pere a voa eno n'anconac'haint birviçen

Trêjou caer Napoleon ebars en e archet ,
En e uniform caera , vel pa vije cousquet.

Ar Prinç eus a Joinvil en deus presantet neuze
Corf an Impalaer gant respect bras d'ar Roue ,
En eur lavarat deàn , a galon contristet ,
Ar c'homzou-mâ gant glac'har hac en daelou beuzet :

« Sir , presanti ràn dec'h amâ corf Napoleon.... »

Ar Roue a respont , an encre en e galon ,
Gant eur vouez majestuus hac eun nobl assuranc :

« En receo a ràn ouzoc'h en hano eus ar Franç. »

Ar Marechal còs Soult a zalc'he eun oriller
Var bini voa poset cleze an Impalaer ;
Ar general Bertrand voa carguet gant ar Roue
Da laqat var ar vascaon an immortal cleze.

Ret voa beza eno evit güelet an daelou
A scuill soudardet còs, o sònjal er victoriou
A c'honezjont, cunduet gant Napoleon-Vras,
Pini neo mui diraze 'met relegou, sivoas !

Eun devez all aroc e voe güelet gant eston
Daoulinet, o pedi, ouz arched Napoleon,
Ar marechal Soult, stouët, mantret gant ar glac'har,
E benn entre e zaouarn, casi stoc d'an douar.

Eur music ar c'haera, mes dre donniou truezus,
A scòe ar galon, ha moueziou melodius,
A gane gant majeste *Requiem*, *Kyrie* :
Ar galonou a fraille oll d'an *Dies iræ*.

An ilis oll endro a voa meurbet decoret
A dapisseri zei gant o franchou alaouret,
Hac en creiz an Templ divin e velet ar vascaon
Goarnisset oll a vercou truezus an anaon.

Disqennet eo er bez Napoleon da viqen,
Evel m'en d'oa c'hoantèt, er gapital Franç christen :
Etouez an Invalidet e gorf paour a repos ;
E ene, gant graç Doue, a zo er Barados.

Bremà, ni, Francisien, n'hon eus nemet pedennou
D'adressi da Zoue, en eur stouat hor pennou,
Evit hon Impalaer gant an dud a Ilis :
Lavaromp a greiz calon, *Pater*, *De profundis*.

FIN.